

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL
Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2-50; pe 1 lună fl. 1.

N-rit de Duminică pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se inapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)
INȘERȚIUNILE:
de 1 și 2 săptămâni: prima dată
7 cr., a doua oară 6 cr.,
a treia oară 4 cr., în număr
de 39, în 14 zile de publi-
cație.

Atât abonamentele cât și
inșerțurile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

PUNCTE DE ORIENTARE

V.

Grafierea celor condamnați în procesul Memorandului nu poate avea, în împrejurările în cari s'a întâmplat, decât o singură explicație rațională: Monarchul și-a manifestat prin acest act voința Sa ca nemulțumirea poporului român să înceteze.

Cei grațiați erau oameni politici, cari au intrat în temnița apărând drepturile poporului român. Deși suferiau acolo tot felul de neajunsuri, densii n'au cerut nici reducerea pedepsei nici eliberarea lor, căci mai mari de cât suferințele lor erau suferințele poporului. Acestea erau în joc și pentru acestea s'au adus toate jertfele. Dacă e sigur că cei întemnițați n'au făcut nici un pas pentru ca pedeapsa lor să le fie iertată, tot atât de sigur e că nici guvernul n'a luat inițiativa spre acest sfârșit. Din contră, e un secret public că ministerul Weckerle-Szilágyi, care a pus la care procesele politice, a refuzat chiar prezentarea unei propuneri de grafiere, și numai după ce acest minister s'a retras, ea a putut fi realizată. E deci mai presus de ori ce îndoială că actul de grație a isvorit din voința spontană a Regelui constituțional al Ungariei. E cu neputință a presupune că Maiestatea Sa S'ar fi gândit mai mult la suferințele celor întemnițați și nu la acele ale poporului român. Pentru ori cine, care vrea să înțeleagă, e deci evident, că actul de grație, deși a dat libertatea celor întemnițați, privește mai ales pe poporul român, și pentru aceasta însemnătatea lui nu poate fi alta decât cuvântul Domnesc pentru încetarea suferințelor sale. Ori ce altă tălcuire s'ar iscodi, ea n'ar putea să aibă nici un rost.

Am fi nedrepti și nepolitici, dacă în același timp n'am recunoaște concursul guvernului actual pentru realizarea actului de grație. Să-l recunoaștem fără încungiu și cu oarecare satisfacțiune. Știm că guvernul care a precedat pe acesta n'a fost accesibil pentru idei cari tind la curmarea luptelor și la încetarea suferințelor. Dacă acest guvern a căutat să intre în intențiunile Coroanei, fie chiar și numai a face cu puțință actul de grație, este un progres pe calea cea bună, care trebuie relevat cu atât mai bucurios din partea noastră, cu cât eram deprinși până aici cu contrarul. Acest progres, chiar dacă s'ar opri pentru un moment la atâta, e cu toate acestea un progres în calea cea bună și prin urmare o isbândă a politicii noastre naționale. Adevărat că guvernul își dă toată silința prin continuarea persecuțiilor po-

litice a șterge această impresie, ceea ce e o nouă dovadă, cât de greu îi cade a înainta pe calea cea bună și ce mare trebuință are de a fi neconținut împins.

Ziarele mai comentau pe atunci foarte viu întâmplarea, că grafierea a urmat imediat după visita Regelui Carol al României la Curtea Imperială din Ischl, și găsiu fire care legau aceste două evenimente unul de altul, mai ales după ce amicitia intimă, ce există între cei doi ilustri Monarhi, era în deobște cunoscută. Se înțelege, nouă nu ne este dat să știm ce s'a petrecut în vara anului 1895 la Castelul Imperial din Ischl între Impăratul Francisc Iosif și Regele Carol. Dar știm cari sunt părerile guvernului Maiestății Sale Regelui Carol asupra acestei chestiuni, și nu putem rămânea nici un moment la îndoială cum cugetă cercurile conducătoare ale Regatului român în această privință.

Pentru noi aceste vederi au o îndoită valoare, fiindcă se împărtășesc de un stat, care dintre toate statele străine nouă ne stă mai aproape și despre a cărui bunăvoință și sinceritate nu ne putem îndoi sub nici o împregiurare. Credem că e bine a ne readuce astăzi în memorie cuvintele prin cari guvernul actual al României și-a precizat pozițiunea sa în chestiunea națională încă la 15 Octombrie 1895 în intrunirea dela Iași prin rostul d-lui Dimitrie A. Sturdza, pe atunci președintele Consiliului de ministri.

Eată cum glăsuște pasagiul ce ne privește:

„O dorință ne cuprinde pe toți: ca neînțelegerile și vrajba dintre Români și Maghiari să înceteze și ca o armonie frățească să domnească între ei, căci interese reciproce cer ca regatul României să întreție cu regatul vecin relațiunile cele mai amicale. Asupra situațiunii de astăzi planează un mare act de spontaneă voință a Impăratului-Rege Francisc Iosif, un act care este tot deodată un semn bun pentru viitor. Și noi, în regatul României, ne bucurăm de acest act, precum ne bucurăm de ori-ce act care așază pe base temeinice relațiunile noastre cu Austro-Ungaria, liniștind la noi spiritele și întărind dincolo armonia, căci silințele noastre trebuie să tindă a menține între amândouă statele relațiunile cele mai amicale.“

Sunt clare și la înțeles aceste cuvinte pentru ori-ce Român, și de atunci încoace ele au devenit și mai clare prin evenimentele ce s'au petrecut. În ele regăsim și interpretația intervențiunii Coroanii „ca un act de spontană voință a Impăratului-Rege

Francisc-Iosif I, un act care este un semn bun pentru viitor“ și — dacă vom — găsim și suficiență lumină asupra raportului între actul de grație și între visita Regelui Carol la Ischl.

Reasumând rezultatul tuturor acestor considerări, nu putem să nu recunoaștem, că situația actuală diferă în mod esențial de cea dela 1892, chiar dacă o privim numai din punctul de vedere al efectelor produse prin așternerea și publicarea Memorandului. Și mai pronunțată ese însă la iveală această schimbare, când punem în cumpănă și alte împregiurări, precum ar fi — pentru a le atinge numai în treacăt — decadența partidului așa numit „liberal“ dincoace și dincolo de Leitha, formarea unui nou partid politic, a partidului popular și visita Monarchului nostru la București.

Ce urmează pentru noi din această situațiune schimbată? La această întrebare ne vom încerca a răspunde în articolul viitor.

Orientul în flacări. După cele din urmă știri, unirea insulei Creta cu regatul elin a fost proclamată în Canea. În același timp însă populația creștină privea și flacărele a peste 200 edificii incendiate de Turci.

În cercurile diplomatice se așteaptă acum cu cel mai mare interes să vadă ce atitudine va lua Grecia. Dacă ea va încuraja mișcarea conaționalilor săi maltratați de Turci, lucrurile vor lua o întorsătură care, după toate probabilitățile, va încurca încă și mai mult situațiunea.

Restrângerea libertăților. Se vede că totuși există libertăți în Ungaria, căci altfel cum ar cere presa maghiară... restrângerea acestor libertăți?

Așa, organul guvernamental din loc serie în numărul său de ieri un articol, în care cere pentru gendarmi o libertate mai mare ear' pentru presa socialistă (?) restrângerea libertăților.

Va să zică celor cari au provocat vărsarea de sânge dela Mehadica și Anina să li-se dea voie a trage și mai fără cruțare în carne vie, ear' presei socialiste (?) să li-se pună restricțiuni!

Dacă vor face cea dintâiu, o să ajungem mai rău ca în Asia.

Ear' cât despre a doua măsură, ne mirăm cum foi „liberale“ nu se genează a publica asemenea lucruri. Dar' măsurile de represalii sunt totdeauna arme cu două tălșuri. Și apoi nu știe numitul organ, că până și în Germania, legile excepționale în contra socialistilor au fost abrogate?

Și apoi cine garantează, că având legi excepționale, administrația ungurească va urmări numai pe „socialiștii periculoși“?

Administrație cinstită și justicie dreaptă, eată ce să ceară cei al căror glas poate să pătrundă până la stăpânire.

Disciplinarea învățătorilor.

Nimic perfect în lumea aceasta, începând dela mineralul cel mai neînsemnat, până la ființele cele mai nobile ale creaturii. Căci, zice sfânta scriptură: „nimic perfect, fără numai Tu, Doamne.“ Deci: scăderea e o buruiiană lătită pe întreaga suprafața pământului.

Diferința între om și om, produce și diferența între scăderile lor. Elementele, ce compun ființa omenească, neavând același echivalent, la unii se constată în măsură mai mare inclinarea spre bine ori rău, ca și la alții. Și că ce au să devină acestea ființe în viața lor, decide, dacă nu totul, dar foarte mult școala și societatea, în care trăiesc. Iar acesta e un lucru știut de toți oamenii, cari se ocupă cu creșterea ori cu instrucțiunea și educațiunea omenimii.

Instrucțiunea și educațiunea au să meargă pururea mână în mână și nu e permis nici când, ca instrucțiunea să fie lipsită de educațiune, căci instrucțiunea, fără educațiune, este cel mai periculos venin pentru omenime; este o armă ascuțită și dată în mâna tiranului, care fără inimă și suflet pustiesce tot, ce-i vine în cale!

Iar ca instrucțiunea să aibă puterea sa educativă, se cere în locul prim, că cel ce educă, însuși să fie educat; trebuie să fie un om, care să premeargă întru toate cu exemplu bun. Căci aceasta este prima și cea mai însemnată însușire a omului însărcinat cu instrucțiunea și ca atare cu educațiunea omenimii.

Și între acești indivizi locul prim îl ocupă învățătorii.

E vorba numai, că și ei sunt oameni; ei încă sunt, din lume și ca atari încă sunt supuși scăderilor. Iar aceasta e o mare pedică în calea educațiunii. Și, ca să putem înainta, pedicile acestea trebuie delăturate după putință.

E întrebarea numai, cum?

Lumea s'a îndatinat, ori mai bine zis — ca remediu de îndreptare — folosește pedepsele, cari sunt de diferite naturi. Ear' efectul lor atâră dela modul lor de aplicare, căci nu întotdeauna ajută. Sunt casuri, când — aplicate greșit — cu mult mai mult strică, de cât dizege. De aici, când e vorba de aplicarea lor, se cere o mare băgare de seamă din partea celor ce sunt însărcinați cu croirea pedepselor. Deoarece-ce, să fiu bine înțeles, nu e vorba de binele individului, ci de binele comun.

În învățătorul lor trebuie să privească elevii intruparea moralității. Și nu e permis nici lui, dar nici altui individ, a clătina această credință, dacă e vorba de înaintare. Nu e permis aceasta nici în cazul, când respectivul învățător a greșit, ori s'a abătut dela calea cea bună. Prin aceasta nu vom să zic, că acesta să nu fie tras la răspundere, ori pedepsit. Da, să se pedepsească, dar pedeapsa să fie de o astfel de natură și aplicată în astfel de formă, ca băeții să n'aibă nici o cunoștință despre ea.

Ochiul ager al legiitorului a prevăzut defectele pedepselor greșite, de aceea a zis, că numai în casurile cele mai grave să se suspende învățătorul din postul său: în casuri, când are să urmeze și amovarea totală. Căci ce putere educativă poate să mai aibă învățătorul în școala sa, când băeții au cunoștință directă despre păcătoșia lui. Pedepsele aplicate în forma aceasta, aduc cea mai mare daună școalelor; în loc de

de îndreptare, cel mai mare rău binelui comun.

Cunosc cas, că un învățător, pentru o faptă mai puțin gravă, săvârșită în comuna sa natală și despre care, cei din comuna unde funcționează ca învățător, sau cel puțin elevii lui, n'aveau nici o cunoștință a fost suspendat. Și?... Am ajuns acolo, că mie cu mare, chiar și băcții din școală, povestesc faptul mărit pe de una sută de ori!

E întrebarea, că s'a făcut ori nu serviciu binelui comun?

I. G.

Din parlamentul maghiar.

— Ședința dela 9 Februarie. —

Înainte de a se intra în ordinea de zi, deputatul Szily depune raportul comisiunii ministerului de agricultură, comisiune care a întocmit un proiect de lege privitor la pariurile cu prilejul alergărilor de cai, ear Neményi depune proiectul privitor la reformarea legii de loterie.

Konkoly vorbește asupra bugetului ministerului de comerț, spunând o mulțime de palavre.

Bánffy, primul ministru, răspunde lui Horváth, care în ședința precedentă a surlat *ceștiunea Fiumei*.

Spune că guvernul de aceea e greu de găsit la Fiume, pentru că guvernul caută o persoană care să reprezinte punctul său de vedere ear nu *interesele specifice ale Fiumei*. Nu vrea să se atingă de autonomia orașului, dorește însă ca cei din Fiume să se desvolte „în spirit maghiar”. Ear ca anomalia ce domnește acolo să înceteze, a trimis un comisar guvernial care să prepare terenul pentru introducerea judecătoriei administrative.

Despre introducerea poliției de stat a zis că „situația s'ar îmbunătăți prin introducerea poliției de stat... și a spus că poliția din Fiume nu prea e bine organizată. N'are nici chiar oficiu de înștiințare...”

Kovács Pál a vorbit despre mica industrie.

Contele Batthyány Tivadar (deputat al Fiumei) regretă că presa maghiară îi crede „nepatrioți” pe cei din Fiume. Zice că relațiunea Fiumei către Ungaria este regulată prin legi: ea aparține Ungariei ca „corpus separatum”. Despre partidele din Fiume spune că atât „autonomiștii” cât și „liberalii” sunt aderenți ai partidului liberal din parlament... și nu-i adevărat că unii ori alții ar avea tendințe separatistice.

„România” de Carmen Sylva.

Se întâmplă foarte rar, ca răsfoind prin revistele literare străine să dăm cu ochii și de produsele din literatura noastră, scrise de noi sau despre noi. În limba germană nu s'a mai tradus dela nuvela lui Slavici „Die Glücksuhle” încoace aproape nici o lucrare de valoare, „Romänische Revue” prin care literatura noastră se face cunoscută cetitorilor germani și în care Giugorovitz și alții au tradus frumusele lucruri, au trebuit să înceteze de a mai apare din cauza indiferențismului publicului românesc.

Toate națiunile au reviste cu menirea de ași face cunoscută și populară literatura în străinătate, — numai noi nu voim să ținem pas cu exigențele timpului și ale civilizațiunii. Și literatura noastră a luat în anii din urmă un avânt destul de frumos; lucrările lui *Vlahuță*, *Coșbuc*, *Delavrancea*, *Caragiale*, *Traian Demetrescu* și ale celorlalți din marea pleiadă a scriitorilor tineri, pot servi de modele în literatura beletristică și ar da material bogat pentru o revistă redigată în limba germană bunăoară.

Un fenomen îmbucurător este totuși acela, că sunt străini, cari se interesează de forța intelectuală a neamului nostru.

Tisza István polemizând cu Kossuth, a vorbit în favorul lucrătorilor, spunând că *grevele nu trebuie împiedecate*.

Bănci nouă românești

Măsura cea mai dreaptă a progresului nostru economic, fără îndoială ea sunt băncile. Dacă *activul* d'acei ar fi într'un raport mai drept cu *pasivul* dela cărțile funduale, fără exagerare am putea să afirmăm, că dintre naționalitățile din statul ungar, facem cel mai vedit progres economic, pentru că pe fiecare an băncile noastre sporesc nu numai în cea ce privește banii pe cari îi învârt, dar și în ceea ce privește *numărul lor*.

Astfel, nu mai departe de cât zilele aceste am primit „prospecte” privitoare la înființarea a două bănci românești: una în *Selagiu*, la Jibou, ear alta în *Ardeal*, la *Foventea*.

Printre inițiatorii celei dintâiu citim numele dlor Pop de Băsești, Andrei Cosma, Vasile Mica, T. Dragomir și a altor Români fruntași a căror nume și avere este o garanție că întreprinderea va reuși.

Cât despre banca din Foventea, inițiativa a luat-o d. D. R. Cordescu, unul dintre Români rari, cari agonisind în România, s'a întors în patrie și caută pe toate terenele să ajute consătenilor cărora și până acum a făcut multe.

Ne împlinim o plăcută datorie îndemnând pe amicii și cititorii noștri să întâmpine și ei cu cea mai mare bunăvoință întreprinderile de cari amintim mai sus, întreprinderi căror noi urăm cea mai deplină isbândă.

DIN ROMÂNIA.

Societatea presei.

Sâmbătă seara „Societatea Presei” din București a ținut adunarea sa generală anuală.

S'a aprobat bilanțul anului trecut dându-se descărcarea vechiului comitet și votându-se mulțumiri comitetului întreg și cassarului, D. C. Petrescu Conduratu, pentru excelența administrației a intereselor societății, și dlui arhitect Ștefan Ciocărlan, pentru concursul desinteresat și artistică înfrumșetare a Teatrului Național, cu ocazia balului mascat dat de Societate.

Cercetările științifice ale lui *Weigand* însă și ale lui *Schuchard*, *Rudov*, etc., cad mai mult în domeniul istoriei limbii și al disciplinelor acesteia; ele n'au în vedere popularizarea literaturii noastre în străinătate.

Nu mai *Carmen Sylva*, laureata regină poetă, cea ideală și providențială ființă, este care mai stănește interes în lumea străină față de literatura noastră și îndeosebi față de sentimentele și starea sufletească preste tot a poporului nostru precum și față de datinele și credințele lui strămoșești.

În poezie și proza ei, cetite cu atâta drag în străinătate și la noi, întâlnim frumoase caractere românești; aflăm desinată în ideale colori pe femeia română; ne facem cunoscuți cu tainele firei ascunse în munții și codrii de-alungul Peleşului. Pe cine nu-l încântă măreția și capriciile firii din pasagele de pe pământul României prezentate de *Carmen Sylva*? Da, suntem mândrii cu drept cuvânt pe această regină, a poeziei și a gândirii, și suntem plăcut atinși, când vedem cu câtă rîvnă reproduc revistele germane produsele măestrei pene!

Literatura germană are deja dela începutul acestui veac caracterul universalității; ea este astăzi populară la toate popoarele culte și dacă și noi Români ne apropiem

S'a ales noul comitet, care se compune din domnii: D. Aug. Laurian, C. C. Bacalbașa, Al. Brăiloiu, Ștefan Ciocărlan, arhitect, Marion, M. Toncescu, Al. Olteanu și Petre Mirto.

Cassar a fos ales prin aclamație tot D. C. Petrescu Conduratu.

Censori au fost aleși d-nii Z. Arbore, Milone Lugomirescu și Th. Speranța.

Forturile.

Ministrul de războiu a dispus legarea forturilor din jurul Capitalei prin linii telefonice.

În acest scop, direcția fortificațiilor s'a pus în legătură cu direcția postelor și telegrafelor Statului pentru a stabili ca legarea să se facă în așa mod, încât la cas de întrerupere a liniilor telefonice ale Statului liniile forturilor să nu sufere.

Turburările din Creta.

Știrile mai noi spun, că Mohamedanii au cerut ajutor dela Sultan, și guvernul turcesc a trimis din Salonic patru regimente pentru întărirea garnizoanei din Creta.

Creștinii din toate părțile își caută refugiu pe corăbiile străine. În noaptea de 7 Februarie n. au sosit pe insula Milo cam trei sute de femei și copii, într'o stare foarte desperată. Le-au perit totul, abia au haine pe ei și sunt istoviți d'atâta alergare și emoțiune.

Privitor la situația din Creta, eată păreri a cătorva cercuri competente:

Viena, 8 Febr. Evenimentele din Creta devin din-ce-in-ce mai serioase și caosul din Orient mai încurcat. Singurul semn favorabil și liniștitor e, că *Germania s'a hotărât să ia parte la demonstrația navală și să-și trimită vapoarele de războiu în Creta*. Politicianii mai aprinși ved într'asta îmbunătățirea relațiilor englezo-germane. Pe de altă parte e liniștitor faptul, că Grecii, cari, după-cum se vede, au fost încurajați dintr'o anumită parte, vor să grăbească demonstrațiile, ceea-ce nu poate fi spre folosul cauzei.

Athens, 8 Febr. Creștinii din Hal-leppa, cam cincisprezece mii, sau refugiat din orașul asediat, între munții vecini. În toate părțile insulei se proclamă unirea cu Grecia. Canea e tot în flacări. E mare lipsă de pâine.

Flotila grecească e gata de plecare și așteaptă ordinul guvernului grecesc. Opoziția pretinde guvernului în parlament, să iee cele mai extreme măsuri.

Paris, 8 Febr. Agenției Havas i-se aduce din Athena știrea, că Creștinii cari stau afară de Canea au arborat steagul grecesc, au proclamat unirea cu Grecia și l-au rugat pe regele George să ia Creta în stăpânire, ca parte integrantă și liberă a Greciei.

Opoziția din Athena a ținut o adunare, care a durat trei ciasuri și a hotărât să interpeleze parlamentul.

Athens. Deputatul Stais a propus ca ședința de azi a parlamentului să se declare secretă.

Ministrul-president Delyanis a primit propunerea și astfel presidentul Camerei a declarat ședința secretă.

Învitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe anul 1897 la

„TRIBUNA POPORULUI”

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchie:

Pe un an	fl. 10.—
Pe 1/2 an	„ 5.—
Pe 1/4 an	„ 2.50
Pe o lună	„ 1.—

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . . . franci 40.—

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foare pentru popor, cu 1 fl. 50 cr. pe an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pag ale foii de zi, plus un adaus popor de 4 pagine.

Domnii cari se abonează foaia de zi cu 10 fl. pe an, nu au mai plătească nimic pentru adausul portal dela numărul de Dumineca.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI”

de ea și pornim a o aprofunda, meritul principal în această privință îl are *Carmen Sylva*.

În zilele aceste au apărut în o revistă germană nouă omagii la adresa productelor ei literare. Revista aceasta se cheamă „*Moderne Kunst*”, apare în Berlin, este foarte răspândită și se distinge de toate celelalte prin ilustrațiunile celor mai eminenți artiști. În ultimul număr al acestei reviste, criticul *Heinrich Glücksman*, scrie o scurtă schiță biografică și critică asupra *Carmen Sylvei*, — lucruri ce nouă foarte bine ne sunt cunoscute.

Atențiunea noastră însă ne-o captivează altă împregiurare,

În același număr găsim o frumoasă pagină ilustrată. Este poezia *Carmen Sylvei* „*România*”, armonisată cu semnele muzicii și îmbrăcată în un cadru admirabil.

Tradusă, poezia își perde firește din originalitate și putere.

Eată o palidă copie în prosă de pe frumosul original:

„Cu apele tale cele sgomotoase și cu strălucitoarea-ți lumină de soare; cu ochii tăi cei fermecători și cu hora ta cea visătoare și legănată; cu belsugul de lanuri și cu vraja pădurilor tale străvechi; Cum

te-ai deșteptat Românie la luptă și învingere!

„Cum te-ai îmbrăcat în colori radioase, în putere și splendoare! Cum strălucește vestmântul tău de oțel, ear' pērul tău flutură îmbalsamat în adierea vântului! Te salut, Românie! Zorile se ivesc; zorește-ți mersul tău înainte! Dorul de avânt te conduce ca un sunet care pētrunde departe!

Acest imn de mărire adresat României, simbolisat prin o fecioară frumoasă cu ochi visători ce privesc dornici într'un viitor falnic, este un mărgăritar al literaturii preste tot. Sunt exprimate drăgălaș și condensat întrinsul toate frumusețile țerii române; intensivă iubire de neam respiră din tot versul.

Această poezie îți reamintește cântările de redeșteptare ale lui *Arndt*, *Schenkendorf* și *Körner*, dela începutul acestui veac, cari înainte de crâncena luptă dela Waterloo au trezit pe Germani la viață, și reaminteste și imnurile noastre naționale, create de duhul zilelor grele.

Dar' imnul reginei nu ne cheamă la luptă cruntă. Pacea a descins în plaiurile României, din veacurile întunerecului am eșit triumfător, ear' imnul reginei este o călduroasă salutare la acest triumf. Regina

NOUȚĂȚI

Arad, 10 Februarie st. n. 1897.

Dureri patriotice. Ziarele ungurești aduc știrea că zilele acestea se va constitui comitetul care va aranja jubileul de 50 ani al revoluțiunii maghiare. Comitetul se va compune din elemente 48 tiste. „Destul de rău“, scriu foile patriotice, „că nu s'a putut constitui un comitet din toate elementele, căci așa sunt temeri serioase că jubileul va fi o serbare de caracter particular de partid, ear nu general, după cum ar cere măreția actului în a cărui onoare se jubilează“...

Știre desmînțită. Am dat, după ziarele locale și noi știrea despre moartea dlui avocat George Rosvan din Salonta, arătând în același timp comentariul pe care-l făceau foile „patriotice“ despre avocatul din Salonta și despre fiul său, student universitar. „Alföld“ de azi desminte acum știrea, și spune că nu d. Rosvan, ci Csáky György, fost honved la 1848—49, a murit... Ne bucurăm și noi și după credința populară, prezicem încă de aci încolo vieță lungă bravului Român.

Advocat nou. D. dr. Teodor Popescu ne face cunoscut, că a deschis cancelaria sa advocațională în Arad (strada Deák Ferencz Nr. 32.)

Munkácsy, marele pictor maghiar, înnebunit zilele trecute, după știrile mai noue, merge cu sănătatea din ce în ce mai rău. Nu mai sunt speranțe de îndreptare: părul și barba i-e albă, privirea ochilor stinsă, nu mai cunoaște nici pe nevastă-sa și adesea îl cuprinde furia, în cât trebuie să-l țină în cămașă de forță.

Alegerea din Abrud. Eri s'a făcut la Abrud alegerea de deputat. A fost ales Perzel Beni, cu 137 voturi, ear Nagy Károly, cel pentru care se puseseră în mișcare damele, a avut numai 27 voturi... Va să zică tot mai tare onorata administrație de cât prea grațioasele dame!

Concurs. D. I. Negrușiu, președintele „Asilului infantil gr.-cat. din Blaj“ anunță că la la 1 Martie se va deschide în Blaj un curs de șese luni pentru instruirea și calificarea crescătoarelor. Persoanele cari doresc să fie primite, își vor înainta hârtiile până la 25 Februarie c.

Își salută țeara în poezia aceasta precum salută flomela în zori de zi natura ce se deșteaptă.

Forma în care ne prezintă numita revistă această poezie este admirabilă: armonisată și ilustrată.

Melodia pentru o voce cu acompaniament de pian este compusă de Heinrich Vollrath Schumacher, scrise în des-dur. Și cântă foarte bine, având toate notele proprii unui imn avântat de a fi cântat cu foc și putere.

Drept cadru are poezia reușită ilustrațiune de Fried. Stahl. O frumoasă fecioară, România, cu părul resfărat în vânt, îmbrăcată în vestimente naționale, privește speriată la câmpiile ce se întind înainte-î. Câmpiile sunt acoperite cu lanuri undulătoare, ear' îndărătul fecioarei se ridică falnic Carpații cu pădurile străbune, cu piscurile și cataractele lor.

Peisagiul îl completează nouri subțiri cari plutesc de-asupra munților.

Rată o pagină artistică din o revistă germană, care și ca formă și ca conținut multă cinste ne face nouă, Românilor.

Budapest.

Acuarel.

Iarna, cu zăpadă destulă și frig sprinten a venit eară, ca la Miskolcz și Nyiregyháza, zăpada a căzut în cantitate atât de mare, că s'a întrerupt chiar circulația trenurilor.

Ciuma în Pesta. Ziarul „Hazánk“ aduce știrea despre o criminală neglijență a serviciului nostru sanitar. E vorba adevărat despre faptul, că între 2—25 Ianuarie a sosit la Fiume 25.000 m.m. de „jute“, adusă din Calcutta, de pe teritoriul infectat deja de ciumă. Iar acest material a fost transportat la fabrica de țesătorii din Budapesta, unde lucrează 1200 lucrători. Sunt deci temeri, ca materialul introdus astfel în Budapesta să nu cuprindă baccilul ciumei și astfel într-o bună dimineață să ne pomenim cu ciuma... în Budapesta!

Relațiunile date de „Hazánk“ fac mare senzație în presa maghiară.

Dramele amorului. Comuna Labeșint (com. Timișoarei) a fost teatrul unei oribile drame: Milner Lazar a împușcat pe tinăra și frumoasa văduvă Marter Sofia, care era în relațiuni de dragoste cu Danie Milner.

Prunc-ucigaș. În comuna Petrovița, din comitatul Caraș-Severin, economul Ioan Lala luându-se la ceartă, a înjunghiat pe fiul său, ear' după aceea cadavrul l'a ascuns în pivniță. Gendarmii au descoperit însă crima și alaltăieri ucigașul a fost arestat.

Pulszky Károly a fugit. Faimosul Pulszky, cărui guvernul îi pusese la dispozițiune sume enorme pentru a aranja un muzeu, în cât cine va veni la mileniu să rămână uimit — vorba vine! astfel de lucru numai Ungurii puteau crede — dar care a cheltuit banii cu frumoasele italice, ear' în urmă când i-s'au descoperit hoțiile, a simulat nebunie, acum pentru a dovedi că e om deștept, a fugit din casa nebunilor. Și sigur că poliția nu o să-i dea de urme: are frate deputat guvernamental.

Balul „Junimei“. Cetim în „Gazeta Bucovinei“: Primul și cel mai grandios bal din țară — ca totdeauna și în acest an — a fost „Balul Junimei“, la care s'a împreunat elita societății din țeară. Bravii Junimeni sunt conștii, că balul „Junimei“ nu este numai al lor, ci al întregii națiuni românești și privește în tot anul arangearea acestuia ca o datorință sacră, ce o au față de publicul român. Succesul din est-an a întrecut toate așteptările. În sala filarmonica, feric decorată și splendid luminată cu lumină electrică, s'a întrunit în seara de 4 Februarie o societate foarte numeroasă, aleasă și distinsă. Reprezentanții tuturor autorităților civile și militare, nobilimea, preoțimea și învățătorimea de toate categoriile, fruntașii orașenilor, etc. au venit la bal spre a arăta Junimenilor simpatiile sale, spre a dovedi că știu răsplăti munca acestora. Este greu a face un raport amănunțit asupra unei astfel de petreceri imponente, în care decorațiunile variate și frumoase și persoanele fermecătoare se mișcau și schimbau mereu, ca figurile într'un caleidoscop. Fie-ne deci permis a arăta aci numai în conturi generale impresiunile noastre. Dintre demnitari vom aminti pe Eminența Sa mitropolitul Ciupercovic, pe archimandritul V. de Repta, consulul român dl. Stamatiade cu d-na soție, mareșalul țării, dl. I. Lupul, rectorul magnific, Dr. Roschmann-Hörburg și foarte mulți profesori de universitate. Se înțelege că vom întrelăsa a face o listă asupra domnilor, cu atât mai puțin suntem în stare a înșira pe toate domnișoarele, cari străluciau ca niște luceaferi prin frumusețe, prin grații și toalete, care din care mai elegante. Comitetul arangiator și-a împlinit pe deplin datoria sa. Succesul moral și material al balului „Junimei“ e pe deplin satisfăcător.

Iarăși sălbătici! Citim în „Dreptatea“ de eri: „În momentul când punem foaia

sub tipar ni-se comunică, că eri în 8 Februarie s'au repetat regretabilele incidente de la Anina. Nedreptățile aplicate asupra lucrătorilor de mine de acolo din partea autorităților au provocat *nouă scene de revoltare*. Când vor înceta oare motivele de nemulțumire și se va înceta odată cu ansele la atăta vătărare de sânge. Publicăm știrea cu rezervă“...

Turburări în comitat. Guvernamentalul „Aradi Közlöny“ aduce un lung raport despre turburările ce au ținut două zile în comuna Almás-Kamarás. Sătenii au voit adevărat să aleagă primar, însă solgăbirăul i-a împedat. De aci scandal, care numai cu asistență gendarmerească a putut fi potolit.

Foaia guvernamentală acuză pe preotul catolic Csiki, care ar fi „agitat“ poporul contra „autorităților“ și îndeosebi a notarului. Adevărul va fi însă că sătenii s'au săturat de satrapii lor de până acum, cari sub scutul baionetei își fac de cap!

Solgăbirăul Iánk Iános (de viță română) a și luat măsuri pentru ca „agitatorii principali“ să fie dați pe mâna... procurorului.

Procuror și gendarm, — eată forța statului unguresc.

America în contra emigranților. Parlamentul Statelor-Unite din America a decis că pe viitor numai acelor emigranți le va fi permis a se stabili acolo, cari vor dovedi, că știu cetă și serie bine.

Inventator român. Cetim în „Epoca“: Fr. Martini, inventatorul puștii Martini, a încetat din viață acum vre-o zece zile în Frauenfeld-Elveția. Ziarele străine relevă din acest trist incident, că Martini e de origine român bănățean. El s'a născut în Mehadia și tatăl-sau a fost grănicer. Dar' de mic copil a intrat în școala militară și apoi după campania din 1859 în contra Italiei, a eșit din armată și a studiat tehnica la Karlsruhe. După terminarea studiilor a deschis un stabiliment tehnic în Frauenfeld, unde în 1870 a descoperit sistemul puștei ce îi poartă numele.

Știri literare. A apărut No. 4 al revistei săptămânale „Liga Română“, având între altele, un articol — 24 Ianuarie — (reminiscent) de dl. V. A. Urechii și „Situatia Românilor din Maramureș de V. Mester“.

Erata. La publicarea bilanțului băncii „Ardeleana“ din Orăștie este a se ceti: „Active, suma ultimă fl. 1.110.611.80,“ ear' nu cum s'a publicat, cu două neînsemnate greșeli de cifre, în nrul nostru de Duminecă.

Din cauza sărbătorii de mâne, numărul viitor al foii noastre va apare Vineri, la ameză și se va expedia, ca și celelalte numere, cu posta de după-amezi, așa că pe Sâmbătă dimineața să fie primit chiar și în punctul cel mai îndepărtat, la Brașov.

Eventuale întârzieri rugăm să ne fie semnalate, ca la rândul nostru să reclamăm poștei, unde noi ziarul îl expedim cu cea mai mare regulă.

FELURIMI

Cu ce-și petrece omul viața? Zilele aceste a reposat un german, care în întreaga lui viață și-a însemnat: ce a lucrat și ce a mâncat. A trăit în total 52 ani, din cari 6500 zile le-a petrecut lucrând; 6000 zile le-a dormit; 4000 zile le-a folosit spre distracție; 500 zile a fost bolnav. A umblat în total 20.000 kilometri; a mâncat 6000 chilogramme carne, 1500 alte alimente, precum: pești, ouă, zarzavaturi și a băut 32.000 litri băutură (fluide).

„Cât poate trăi omul fără a dormi?” Un profesor distins a petrecut 3 zile și 3 nopți în nedormire, cu scop de a putea da răs-

puns la această întrebare. Mai departe însă nu a putut continua cu această probă, de oare-ce marca oboseală îl amenință cu peirea. Pulsul îi încetase aproape de tot, căldura corpului i-a scăzut și simțirile i-au denegat serviciul. După o durmire cum se cade de o noapte, profesorul și-au recăștigat sănătatea.

Colorarea artificială a vinului. De când a început să se întrebuințeze diferite produse chimice pentru colorarea artificială a vinurilor, bețivii nu se aleg numai cu nasurile roșii sau vinete, ci și cu stomacul colorat, căci și el e supus operațiunilor teribile ale „picturii alcoolice“.

Chimia însă, care e pricina acestui rău, vine, tot ea, și ne arată mijloacele de întrebuințat împotriva lui.

D. Belar arată, în *Annales de chimie analytique*, chipul cum să căutăm materiile colorate artificiale ale vinului.

Iată cum se operează:

Se toarnă într'un tub de sticlă, 5 cm. c., de vin și 5 cm. c., de nitrobenzol. Amestecul se agită, la început, încet, și dacă e în el fuxină, nitro-benzolul devine numai de cât roșu. Dacă nu se produce nici un fel de culoare, se agită puternic și se încălzește puțin. După agitare, colorarea nitro-benzonului devine aparentă.

Albastrul de methylenă dă nitrobenzolu-lui o culoare verde. Rosanilina, purpurina, safranina apar cu colorarea proprie lor. Eosina dă o culoare roșie, fără fluorescență. Carminul de indigo nu se disolvă în nitrobenzol.

Posta Administrațiunii.

Dlul *Iosif Nicolaevici, Liget*. Dela noi vi se expediază Nrii regulat; cercetați la poștă.

Dlul *P. Suci, Pitești*,

„*Ioan Alexandrescu, Varadia*,

„*Iuliu Groșorean, Galșa*, același răspuns.

Posta redacțiunii.

I. Mescu, în Sibiu. Dali e dus în concediu, acasă. La început s'a amintit de unde se reproduce. — Trimite nrul cu acel articol, căci nu-l mai avem. — Cu acele ticăloșii ar fi păcat de vreme să se ocupe cineva. — Vom griji pe viitor să meargă lucrurile la fel de... bine!

S-pho. Ca spiritele să fie liniștite, scrie îndată și mult.

Bokódi. Te denunțăm opiniei publice, dacă nu te ții de făgăduială și nu trimiți articoli.

Vyk. Nu, „Uncheașul“ este altul!

Brandieu, Dobrișin. Îți trimitem — pe socoteala ta... Tipografia o avem instalată numai pentru tipărirea foii; alte lucrări nu face. În foileton s'ar întinde până la Crăciun. — Calde îmbrățișări.

MAI NOU

Aradul contra cuotei.

În ședința sa de eri, consiliul comunal al Aradului a discutat asupra adresei comitatului Heves privitoare la cuotă.

Consiliul nu numai că a luat spre știință adresa, ci a hotărât ca în adunarea ce se ține azi să propună ca orașul Arad să trimită și el parlamentului o adresă, declarându-se *contra ridicării cuotei*.

Contra ridicării cuotei a mai luat poziție și orașul Sătmăreș, a cărui consiliu în ședința de eri deasemeni a hotărât să trimită o adresă Dietei.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1.000.000. Circulația anuală fl. 15.000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea cassei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin poștă și se efectuează momentan după sosirea comanedei.

9— [4]

Diracțiunea institutului.

Fabrica de mobile LAURENȚIU LENGYEL

Arad Piața Andrassy 9.

Recomandă onoratului public magazinul seu de mobile variind dela cele mai simple până la cele mai elegante. Montează locuințe complete și biurouri în ori-ce stil. La dorință se trimit gratuit cataloguri ilustrate și eșantioane de stofă.

Se recomandă sprijinului binevoitor al onoratului public.

Laurențiu Lengyel

fabricant de mobile (14) 10—1

Arad. Piața Andrassy Nr. 9.

1572/1896. tkvi szám.

[16] 1—1

Arverési hirdetmény.

A topánfalvi kir. jbiróság mint tkvi hatóság által közzé tétetik, hogy Werthlen Józsefné szül. Kornya Krisztina verespataki lakós végrehajthatónak, néhai Broz Alajos hagyatéka végrehajtást szenvedő elleni 1189 frt töke és 45 frt 36 kr. perköltés követelés behajtása végett a topánfalvi kir. járásbiróság területéhez tartozó Offenbánya község 135. számú tkvben A—1—4. r. és az offenbányai 482. sz. tkvben A—1—3. rsz. alatt felvett ingatlanokból Broz Alajost illető egy ötöd részbeni illetményére a következő kikiáltási árak mellett a birói árverés elrendeltetik. És pedig az offenbányai 135. sz. tkvben A—1. rsz. 419, 420, 421/1, 421/2, 449/3, 449/3, 449/4. hrsz. a. ingatlanok 1303 frt becsérték és kikiáltási árban az offenbányai 135. sz. tkvben A—2. r. sz. a. 454. hrsz. alatt fekvő ingatlan 4 frt becsérték és kikiáltási árban az offenbányai 135. sz. tkvben A—3. rsz. 1732. hrsz. alattl ingatlan 20 frt becsérték és kikiáltási árban az offenbányai 135. sz. tkvben A—4. rsz. 2367., 2368. hrsz. a. ingatlan 2 frt becsérték és kikiáltási árban az offenbányai 482. sz. tkvben A—2. rsz. 290/1, 291, 295, 296. hrsz. a. ingatlan 553 frt

becsérték és kikiáltási árban és az offenbányai 482. tkvben A—3. rsz. a. 414, 415, 416, 417, 418, hrsz. a. 805 frt becsértékü és kikiáltási áru ingatlanok és tartozékai Offenbánya községében az ottani községi irodában megtartandó nyilvános birói árverésen 1897. évi április hó 20-án délelőtt 10 órakor a becsáron alól a becsár 10%-ának a birói kiküldött kezéhez leendő előleges letétele mellett elfognak adadni.

Vevő a vételért három egyenlő részletben és pedig az első részletet az árverés jogerőre emelkedésétől számított 15 nap, a 2-ik részletet az ugyanazon naptól számított 30 nap és a 3-ik részletet pedig ugyan csak az árverés jogerőre emelkedésétől számított 45 nap alatt az ugyanazon naptól számított 5% kamatokkal együtt a gyulafehérvári kir. adóhivatalnál 39425/81. számú igazságügyminiszteri letéti szabályrendelet értelmében lefizetni.

E hirdetményvel kibocsátott árverési feltételek a hivatalos órák alatt ezen tkvi hatóság és Offenbánya községe előjárásánál tekinthetők meg.

Az elrendelt árverés az offenbányai 135 és 482. számú tkvben feljegyzendő.

A kir. jbiróság mint tkvi hatóság.

Topánfalván, 1896. december 10-én.

Dr. Dobay
kir. albiró.

(P. H.)

„MINERVA“

INSTITUT TIPOGRAFIC SOCIETATE PE ACȚII ÎN ORĂȘTIE

Cea mai ieftină tipografie!

Tipografia „Minerva“ din Orăștie, strada Berăriei Nr. 10, mărindu-și asortimentul, își oferă on. public serviciile sale pentru ori-ce fel de tipărire.

Fiind pusă în plăcuta pozițiune de a dispune de 6 mașini, și anume: 2 prese accelerate, mari, 2 prese de mână, mici, și 2 mașini: una de perforat și una de tăiat, precum și de 112 soiuri de litere de cele mai moderne, cu mai bine de 200 clișeuri și felurite alte obiecte tehnice, — garantează pentru efectuare promptă, corectă și frumoasă, cu prețuri foarte ieftine!

„MINERVA“ primește mai departe să efectuească tipărituri de cărți și broșuri de ori-ce mărime, pe lângă invoeli de plată foarte ușoare, în rate dacă e de lipsă.

Pentru Bănci tipărește Bilanțuri, Acții, Libele de depuneri, Cărți, Documente de Cassă și tot felul de tipărituri.

Pentru infățișare plăcută, atrăgătoare, se garantează.

Diracțiunea institutului Tipografic

„MINERVA“.

12— [6]